

Önsöz

ANDREA CELENZA*

Sınırların yaratılması psişik bir gerekliliktir, ama aynı zamanda bir yanılsamadır da. Çizgi çekme gereksinimi, kategorilerin varolmasına izin verir; yani bu budur, şu değildir. Bu sayede, sınırlar düşünmeyi olanaklı kılar. Ayrıca, psişik alanın sınırlarını çizen kurallar belirleriz; orama dokunma, bana bunu sorma gibi. Ne var ki, fiziksel düzeyde bile, gerçek çizgiler yoktur, yalnızca bir varlığın ötekiyle bulunduğu *ufuklar* vardır ve deri iki varlık arasındaki sınırları belirler. Psişik dünyada çizgiler daha da bulanıktır. Bir insanın kendiliğinin nerede bitip ötekinin kendiliğinin nerede başladığını kim söyleyebilir?

İki ayrı varoluşu birbirinden ayıran sınır, düşüncelerin ve duyguların sınıflandırılması ve sen-değil-ben şeklinde hissedilebilmesi için gerekli olan algısal ayırmadır. Yani, kendilik sınırlar sayesinde doğar. Yine de, analizde olduğu gibi, ilişkilerde de bu psişik sınırlar görünmezdir ve bir insanın kendiliğinin ötekininkinden ayrı ve farklı olduğunun ayırımı sürekli ve kalıcı olarak ortaya konmalı ve tekrar tekrar yeniden ifade edilmelidir.

Çizgiler hem kendi isteklerimizi berraklaştırır, hem de bunların olanaksızlığını açıkça gösterir. Anneyle vecit halinde kozamsı bir birlik halinde kaynaşma, kaçınılmaz olarak onun yok edilmesini de içerecektir. Seven kendiliğimize kucak açar ve bünyemizde yalnızca bu (libidinal) dürtüleri barındırmaya uğraşırsak, bir katili serbest bırakmış oluruz. Benzer şekilde, aynı in-

---

(*) Andrea Celenza (PhD) Harvard Tıp Fakültesi'nde doçenttir ve Boston Psikanaliz Derneği ve Enstitüsü, ve Massachusetts Psikanaliz Enstitüsü eğitici kadrosundadır. Kuzeydoğu Psikoposluk Bölgesi'nde din adamları arasındaki uygunsuz cinsel davranışlar konusunda birincil danışmandır. Ayrıca Amerikan Psikanaliz Derneği'nin Psikanaliz Eğitim Komitesi üyesidir.

sanı hem sonsuz sevebileceğimizi hem de ona karşı yoğun bir nefret duyabileceğimizi fark etmek derin bir idraktır. Psikanaliz, hastalarımıza duyguların bütün yelpazesini yaşamaları için yardımcı olmayı hedeflediğine göre, tedavi ikilisinde bunları yeraltında tutma arzularına rağmen yıkıcı istekler de kaçınılmaz olarak ortaya çıkacaktır.

Ilany Kogan, hastası “David”in analizi aracılığıyla bazı varoluşsal soruları nasıl ele alabileceğimizi bize gösteriyor. Yatıştırma gereksinimi ile yıkma arzuları nasıl birbirinden ayrı tutulabilir? Bugün ihtiyaç duyulan anneyi ele geçirmiş olan geçmişteki yıkıcı anneden nasıl kaçılır, ama aynı zamanda onunla temas nasıl sürdürülür? Nasıl bir yandan yatıştırıcı anneye tutunurken bir yandan onun boğucu pençesinden kaçılabilir? Bir birlik kozasında anneyle nasıl hem kaynaşılır hem de onun psişik ayrılığı yok edilmez? Bütün bunlar yazarın ele aldığı ve tedavi sürecinde David bunları yaşantıladıkça uzlaşma sağladığı sorular. Bir keresinde, David ona bir kadının nasıl “Babanı sakinleştir, onu sakinleştir” dediğini aktarır, yazar David’in “Babanı öldür, onu öldür” dediğini sanır, analizin bizzat kendisinin meydan okumasını simgeleyen kehanetvari bir yanlış duyma...

Sınırlar oluşturmak kişinin saldırganlığıyla yüzleşmesini gerektirir. “Hayır, bunu istemiyorum” deme yetisi özünde şunu söyler: “Bu ben değilim”. Yine de kişi öfkesinin öldürücü olduğundan korkuyorsa bu tür saldırganca dürtülerle nasıl uzlaşabilir? Travmaya uğramış bireyler genellikle, travmanın kaçınılmaz bir sonucu olan öfke tortularıyla bunların varlığını yadsıyarak başa çıkarlar. Bundan sonra sınır konması olanaksızlaşır, çünkü öfkeyle temas içinde olmak demek bir katille temas içinde olmak anlamına gelir. Yazarın bize gösterdiği gibi, analist hastaya öfkesinin öldürücü olmadığını göstermelidir (Winnicott, 1971).

Kökenini çocukluktan alan, ama hayatın geri kalanında da varolmayı sürdüren evrensel bir arzu vardır, o da rahme, isteklerin ve gereksinimlerin karşılıksız veya beklentisiz karşılandığı güvenli sığınağa geri dönmektir. Kökeni bebeklikte, yani bu tür arzuların gerçekten doyurulduğu tek zamanda olan bir-lik düşlemlerinin doğası da budur.

Bir-lik düşlemleri ayrıca, kısmen analitik çerçevenin yapısına bağlı olarak, tedavinin kendisiyle de pekişir. Elli dakika boyunca hasta gerçekten de “tek ve biricik”tir, sadece bu kısacık zaman içinde olsa bile. Yani, ilginin asimmetrik dağılımı yaşam boyu varolan arzuları doyurur –annenin bakışının sadece kendinde sabitlenmesi ve rahmin yatıştırıcı kozasına dönüş. Yalnızca rahimde kişinin arzuları sözcüklerin kulak tırmalayan seslerine gerek kalmadan

sezilir ve doyurulur. Yalnızca doğumla ve ayrı oluşun trajik gerçekliğiyle birlikte dil bir gereklilik halini alır.

Hepimizde varolan rahme/kozaya geri dönme arzusu, savunmacı bir yapıya dönüşerek yanılmalı biçimde dış dünyanın ve iç dünyanın travmalarından korunaklı bir sığınak halini alabilir. Soykırımdan sağ çıkanlar (aradan kaç kuşak geçmiş olursa olsun) yaşama, umuda ve iyimserliğe nasıl yeniden yatırım yapabilirler? Birlik kozasının dışında yaşama arzusu ve kapasitesi nereden türer? Ilany Kogan bizi hastanın iç dünyasına ve ikisinin tedavi ilişkisine içeriden bakmaya çağırıyor ki yeni bir doğumun pınarının çağıldayan kaynağını görebilelim. David'in yıkıcı potansiyelini görmek ve yaşantılamak üzere hem analistine hem de kendisine izin verebilmesi için zeminin nasıl hazırlandığını gösteriyor. Saldırgan düşlemlerinin ortaya çıkmasına izin vermesi ve bunların kökenleriyle yüzleşip bir perspektife oturtma cesareti bulması sayesinde bu temel dürtü artık temasta olabileceği, denetleyebileceği ve kullanılabileceği bir güce ve yaşam enerjisine dönüşmüş belli ki.

Ayrılık, hazine gibi korunan düşlemlerden vazgeçilmesini gerektiren derin ve korkutucu bir başarıdır. Saklanacak hiçbir yerin olmadığı, güvenli bir koza veya psikik sığınığın (Steiner, 1993) bulunmadığı, engellerin hiç olmadığı bir evrenin varolmadığı (Chasseguet-Smirgel, 1978) ve geçmişi silmenin yolu olmadığı gerçekliğiyle yüzleşmek derin bir vazgeçştir. Travmaya uğramış bireyler için bu tür bir yas aynı zamanda insanın yıkıcı potansiyelini (kişinin kendi yıkıcılığı olduğu kadar sevgi nesnelерimizin de aldatma ve terk etme kapasitelerini) kabul etmeyi gerektirir. Birliğe duyulan özlem kendiliğın çözülmesinin öldürücü saldırganlığın çözülmesini simgelediği psikik bir sığınağa dönüşür.

Bu kitap, psikik sınırlar üzerine çeşitli yazıları da eğitici biçimde harmanlamış. Akhtar (2006), Chasseguet-Smirgel (1978), Gabbard ve Lester (1995), Mahler, Pine ve Bergmann (1975) ve Winnicott'un (1971) yazıları bunlardan sadece birkaçı. Soykırımdan sağ çıkmış ana-babanın çocuğu olan David ile birlikte psikanalitik keşif sayesinde yazar bizi bağılıktan kaçma girişimine doğru içsel bir yolculuğa çıkarıyor. Hastasının düşlemlerindeki ve arzularındaki yıkıcı potansiyelle, kendi içinde bunların izdüşümlerini bularak yüzleşmiş. Cesur öz-keşiflerle, hastasını duyguların ve arzuların öldürücü olmayabileceği konusunda ikna etmiş ve dehşet verici bir dünyada yeniden doğan umuda doğru bir harita çizmiş. Hasta kendi çözümünü buluyor ve tüm-güçlü savunmasını bir kenara bırakıyor – yazarın da çok yerinde ifade ettiği gibi, bunu “Kendilikten Kaçış”ta başarıyor.